

РЕПУБЛИЧКО УДРУЖЕЊЕ ПОРОДИЦА СА 4 И ВИШЕ ДЕЦЕ

„4 +“

БРАНКА КОПИЋА 10 74000 ТЕСЛИЋ

ЈИБ: 440351070004

ТЕЛЕФОН: 065/408-796

ЖР. 555 007 08561794-87 НОВА БАНКА

E-mail: republicko.udruzenje4plus@gmail.com

**ПОКРЕТАЊЕ ИНИЦИЈАТИВЕ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА О ПОДРШЦИ
МАЈЦИ И ДЈЕТЕТУ („ЗАКОНА О МАЈЦИ“ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ)**

1. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење закона о подршци мајци и дјетету „Закон о мајци“, садржан је у Уставу Републике Српске. Уставом Републике Српске, дио људских права и слободе, чланом 36 утврдило се, између осталог, да породица - мајка и дијете имају посебну заштиту као и чланом 68, тачка 112 којим се утврђује да Република утврђује и обезбјеђује радне односе, заштиту на раду, запошљавање, социјално осигурање и друге облике социјалне заштите, здравство, борачку и инвалидску заштиту, бригу о дјечи и омладини, образовање, културу и заштиту културних добара, физичку културу. Чланом 70, став 1, тачка 2 Устава Републике Српске прописано је да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте.

2. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Демографска слика Републике Српске није охрабрујућа. Нажалост, природни прираштај свих локалних и градских јединица је негативан. Стопа наталитета је знатно мања од стопе морталитета и из године у годину имамо далеко већи број умрлих лица од броја новорођених. У 2021. години број новоређених износио је 9.118 у Републици Српској што је у односу на 2020. годину мање за 156. У 2021. години број умрлих лица износио је 16 263. Евидентно је да је Република Српска у 2021. години имала чак 7145 умрлих лица више од броја новорођених. Структура природног прираштаја за 2021. годину износила је – 6,4 промила. Најбољи примјер неповољне демографске слике Републике Српске видљив је кроз број уписаних првачића у свим локалним јединицама у Републици Српској. Тренд мањег броја уписаних првачића нарочито је примијетан у мањим локалним јединицама као што је то општина Вишеград гдје је у школској 2023/2024. години уписано 68 првачића или 20 првачића мање у односу на претходну школску годину. Наведену општину Вишеград узимамо за примјер јер данас управо из Вишеграда са Панел дискусије удружења вишечланих породица Републике Српске „ 4 плус „ посвећеној демографској слици Републике Српске желимо се обратити надлежним институцијама Републике Српске у првом реду предсједнику Републике Српске, ресорном министарству породице омладине и спорта, Влади Републике Српске, Јавном фонду за дјечију заштиту Републике Српске и указати на неповољну тренутну демографску слику Српске, а исто тако имамо вољу, снагу и капацитет да предложимо закон о подршци мајци и дјетету („Закон о мајци“) као и да учествујемо у изради овог закона који ће допринијети бољој демографској слици Републике Српске. Наведени закон није идеалан, али сматрамо да ће у врло кратком времену дати ефекте „у првом реду на смањивање одлива становништва, бољи стандард и живот грађана и препознати мајку као основну јединицу породице, мајку као биће од којег све полази , те и породицу као основну ћелију сваког друштва“. Усвајањем закона о подршци мајци и дјетету „Закон о мајци“ Република Српска послаће снажну поруку свим грађанима Републике Српске, нарочито младим брачним паровима да институције система Републике Српске стоје иза њих и да веома храбро могу ући у формирање и проширење својих породица. Закон о подршци мајци и дјетету „Закон о мајци“ била би искључиво ПРОНАТАЛИТЕТНА МЈЕРА доступна свакој мајци , сваком дјетету доби до 18 година у Републици Српској и свакој породици која има дијете у капацитету који јој припада.

3. КОНАЧНИ ЦИЉ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА О ПОДРШЦИ МАЈЦИ И ДЈЕТЕТУ У РЕПУБЛИЦИ СРПскоЈ („ЗАКОНА О МАЈЦИ“)

Основни ЦИЉ је сачувати и оснажити мајку , заштитити и ојачати породицу, вратити јој достојанство, сигурност, удахнути нови живот, вјеру и наду у боље сутра системским приступом, искреним намјерама и стратешким законским рјешењем усвојити закон о подршци мајци и дјетету „ Закон о мајци“.

Вратити повјерење у институције Републике Српске и показати да оне чврсто стоје иза сваке породице а нарочито вишечланих породица.

Овај закон сматрамо законом над законима. Правни основ на остварење права из овог закона има свака мајка (у изузетним случајевима и отац) по основу рођења дјетета доби до 18 година живота сваког дјетета. Наведени закон не познаје било какав облик дискриминације по било каквом основу, вјери, нацији, опредјељењу или политичкој припадности. Коначни циљ је стварање боље демографске слике Републике Српске, стварање бољих услова живота, мотивисање мајке на рађање првог и сваког наредног дјетета. Право по основу овог закона има свака мајка без обзира да ли је запослена или незапослена. Усвајањем овог закона довешћемо до повећања броја радне снаге, боље политичке стабилности и сигурности за живот у Републици Српској, већу друштвену одговорност, слободу, независност, сигурност лица и имовине, бољи амбијент за страна улагања и повећан интерес дијаспоре. Наведена мјера нарочито ће допринијети рађању првог и трећег дјетета, што и јесте највећи узрок лоше демографске слике. Наведена мјера оставила би позитиван ефекат на породице руралног (сеоског) становништва гдје су мајке углавном незапослене што би дало стимуланс за останак на селу. Усвајањем овог закона довели бисмо у равноправан положај све мајке (које су родиле) и свако дијете у Републици млађе од 18 година. Право новчаних примања остварује мајка у зависности од броја рођене дјеце млађе од 18 година и у зависности од радног статуса. Морамо бити хумани и разумјети тежи положај мајки које не раде. Усвајањем овог закона повећали бисмо далеко већи број корисника.

КОНЦЕПТ :

1. Иницијативу за доношење закона о подршци мајке и дјетета „ Закона о мајци“ покреће Републичко удружење вишечланих породица „ 4 плус „ удружење Републике Српске.
2. Закон о подршци мајци и дјетету „ Закон о мајци „ .
Закон усваја Народна скупштина Републике Српске на приједлог Ресорног министарства Омладине и спорта Владе Републике Српске.
3. Фонд за пронаталитетну политику.

Доношењем Закона о подршци мајци и дјетету „Закон о мајци“ Влада Републике Српске формира фонд за пронаталитетну политику .

Фонд би се искључиво бавио пронаталитетном политиком .

Влада именује директора фонда на приједлог Ресорног министарства Породице омладине и спорта.

Фонд би имао минималан број запослених радника 8-10 радника .

Фонд је првостепени орган који врши додјелу рјешења, дистрибуцију и прикупљање новца. Другостепени орган је ресорно министарство Породице,

омладине и спорта. Фонд има 3 члана управног одбора, које именује Ресорно министарство Породице, омладине и спорта од којих је један из удружења „4 плус“.

4. МАТЕРИНСКИ ДОДАТАК

Законом о подршци мајци и дијетету „Закон о мајци“ уводи се матерински додатак на који остварује право свака мајка рађањем дјетета до 18 година живота дјетета. Дијете на које се односи право мора бити резидент Републике Српске као и похађати школу у Републици Српској. Мајка носиоц права такође мора бити држављанин Босне и Херцеговине са ентитетом Република Српска.

5. ИЗНОС МАТЕРИНСКОГ ДОДАТКА

Законом о подршци мајци и дијетету „Закон о мајци“ одређује се матерински додатак за свако дијете доби млађе од 18 година а исплата се врши на текући рачун сваке мајке на мјесечном нивоу у првој декади текућег мјесеца за претходни мјесец (у изузетним случајевима родитеља/старатеља).

Право на матерински додатак по дјетету остварују запослене мајке у износу 10 % просјечне плате у Републици Српској за претходну годину.

Право на матерински додатак по дјетету остварују незапослене мајке у износу 20% од просјечне плате у Републици Српској за претходну годину.

Ово право односи се на свако малољетно дијете доби до 18 година.

Мајке које су родиле 4 и више дјеце, те су старије од 55 година (налазе се у пост фертилној доби), а нису оствариле право по било ком основу на пензију, остварују право на једну половину износа просјечне пензије за претходну годину што се води као матерински додатак.

6. ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА ЗА ОСТВАРЕЊЕ ЗАКОНА

- Издавања на зараду запослених (посебна издавања из личног дохотка плата већих од 1000 КМ у износу од 50 КМ што износи 41 555 400,00 КМ)
- Посебна издавања из личног дохотка мањих од 1000 КМ у износу од 25 КМ што износи 48 986 100,00 КМ
- порез на приходе фирми и власнике капитала у износу 28 000 000,00 КМ
- расподјела од ПДВ-а у износу од 60 000 000,00 КМ
- нелегално стечена и одузета имовина 30 000 000,00 КМ
- гранд позиција министарства и агенција у износу од 15 000 000,00 КМ
- услуге у буџету на разне услуге (расходи и стручне услуге) у износу од 5 000 000 ,00 КМ
- уштеда у буџету ван радног односа у износу од 3 000 000,00 КМ
- приходи од игара на срећу у износу од 3 000 000.00 КМ
- дознаке у буџету у износу од 50 000 000 ,00 КМ
- Влада Републике Српске, градови, општине, задужбинарство, дијаспора и други.

Из свега наведеног евидентан је износ од 284 541 500.00 КМ.

7. АНАЛИЗА РАСХОДА

У табеларном приказу за 2020. годину на основу података званичних институција дошли смо до сљедеће анализе.

У 2020. години рођено је 9 161 дијете x 18 генерација = 164 898 корисника.
Број корисника у једној генерацији је 9 161 дијете (уз напомену да ће се број корисника из године у годину смањивати).

Број запослених мајки 4 789 x 103.00 КМ = 493.267.00 КМ пута 12 мјесеци једнако је 5 919 204.00 КМ.

Број незапослених 3 947 x 206,00 КМ = 813 082.00 КМ пута 12 мјесеци једнако је 9 756 984.00 КМ.

Број непознатог статуса 425 x 206.00 КМ = 87 550.00 КМ x 12 мјесеци = 1 050 600,00 КМ.

Укупан износ у једној генерацији 16 726 788.00 КМ x 18 генерација = 301 820 184.00 КМ.

Морамо имати у виду чињеницу да је евидентно да је више од 20 - 30% рођене дјеце расељено односно да заједно са породицама живе у иностранству, те не би били корисници овог права што износи 63 640 000.00 КМ умањења, те долазимо до евидентног податка да би се по основу Закона о подршци мајци и дијетету „Закон о мајци“ буџет Републике Српске оптеретио 238 180 000.00 КМ. Такође, мора се имати на уму чињеница да се број дјеце из године у годину смањује рапидно испод 9 000 што би исто тако довело до умањења цјелокупног износа из године у годину, а као доказ наводимо упоређујуће податке за 2020. Годину и 2023. годину.

Према подацима из стратегије развоја предшколског, основног и средњег васпитања и образовања Републике Српске за период 2022-2030. година долазимо до тачног броја корисника овог бенефита за 2023. годину

Број предшколаца = 51 482 (од 1 мјесец до 6 година живота)

Број основаца = 84 231 (од 6 година до 15 година живота)

Број средњошколаца = 28 149 (од 15 до 18 година живота)

Укупно = 163 852 дјетета млађа од 18 година

Из наведених табеларних приказа евидентан је генерацијски пад броја новорођених лица, а самим тим и корисника за 2 године од 1 046 лица.

8. УПОРЕЂУЈУЋИ ПАРАМЕТРИ

Влада Републике Српске у 2023. години увела је Закон о подршци вишечланим породицама са 4 и више дјеце од којих је један родитељ незапослен, којим се из буџета издваја 69 500 000.00 КМ.

Такође, Влада Републике Српске по основу социјалних давања (кроз дјечији додатак, матерински додатак, као и бројна друга давања) издваја око 30 000 000.00 КМ.

Нажалост, евидентно је да нам генерације које пуне 18 година има знатно већи број од генерације која се рођа, што је евидентно из табеларног приказа 2020 – 2023. годину.

По основу ова два давања из буџета Републике Српске издваја се око 100 000 000,00 КМ. Увођењем Закона о подршци мајци и дијетету „Закон о мајци“ престала би потреба за наведеним давањем.

Позната је чињеница да локалне заједнице Републике Српске из својих буџета имају бројне облике издвајања као што су:

-награда за 3. рођено дијете

-награда за 4. рођено дијете

-награда за свако рођено дијете

Наведене награде крећу се од 500,00 КМ за свако рођено дијете па чак до 2 000,00 КМ за рађање четвртог дјетета.

-подршка вишечланим породицама из буџета локалне заједнице која се креће од 150 - 200 КМ

-подршка вишечланим породицама чија укупна примања не прелазе 800 КМ и друга давања.

Сигурни смо да давања локалних заједница по наведеним ставкама износе десетине милиона конвертибилних марака на годишњем нивоу . Републичко удружење вишечланих породица „4 плус“ није против наведених давања али је евидентно да иста нису дала жељене резултате и углавном имају обиљежја социјалног карактера.

Увођењем закона о подршци мајци и дјетету „Закон о мајци“ све социјалне мјере остају на снази, с тим што корисници социјалних мјера, коришћењем пронаталитетних мјера губе право на социјалне мјере.

9. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ИНИЦИЈАТИВЕ

Републичко удружење вишечланих породица „4 плус“ покретањем ове иницијативе жели дати допринос бољој демографској слици Републике Српске, повећању наталитета и смањењу одлива становништва. Такође, желимо ојачати мајку и породицу као основну ћелију сваког друштва.

Постојеће пронаталитетне мјере које су на снази у Републици Српској претежно се односе на социјалне категорије за које се издваја далеко више од 100 000 000,00 КМ а које не дају жељене ефекте . Наравно да смо свјесни да ће увијек постојати социјалне категорије и да су оне најрањивији дио сваког друштва.

Доношењем закона о подршци Мајци и дијетету „Закон о мајци“ постојећа давања имала би сасвим други смисао а за многима би престала потреба.

У понуђеној иницијативи за доношење Закона о подршци мајци и дијетету доставили смо приједлог начина пуњења буџета из ког је евидентно издвајање из личног дохотка запослених. Наведену ставку која би у укупном буџету износила више од 90 000 000,00 КМ сматрамо потпуно оправданом пошто су предвиђена врло скромна издвајања из личног дохотка што би се вратило породицама знатно више, наравно према броју малољетне дјеце .

Такође, сматрамо да ставка која се односи на приходе фирми и власнике капитала може се оптеретити са процентом од 1 - 3 % што би износило далеко више од 28 000 000 .00 КМ.

Предложеном варијантом предочен је износ од 284 541 500,00 КМ.

Исто тако достављамо анализу расхода која износи 301 820 184,00 КМ за коју сматрамо да би била умањена чак и до 20 - 30% због одлива становништва и који наравно не би имали право на предвиђене бенефите.

Сигурни смо да због умањења броја корисника, укупна давања по основу овог закона која за 2021. годину би износила 238 180 000,00 КМ са свим укупним трошковима администрације као и давања мајкама које су родиле 4 дјеце, које су

у постфертилној доби старије од 55 година немају никаква примања, те би били корисници износа једне половине просјечне пензије, што за 2022. годину износи 235.00 КМ.

Цјелокупна финансијска конструкција не би износила више од 250 000 000.00 КМ. Искрено се надамо да ће институције Републике Српске у првом реду Предсједник Републике Српске, Влада Републике Српске, Ресорно министарство и Народна скупштина РС препознати оправданост доношења једног оваквог закона од ког би имале користи све породице у Републици Српској.

Обраћамо се свим наведеним институцијама за доношење Закона о подршци мајци и дјетета „Закон о мајци“, спремни смо да учествујемо у изради закона и сигурни смо да је у питању закон који ће довести до боље демографске слике и који је искључиво пронаталитетни закон.

**За радну групу Републичког удружења вишечланих породица
„4 плус“: Миладин Готовац, предсједник удружења**